

มาตรการแก้ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม (ฝุ่นละออง PM 2.5)

๑. สารสำคัญ/ความเป็นมาของเรื่อง

ปัญหาฝุ่นละอองขนาดเล็ก PM_{2.5} เป็นปัญหามลพิษทางอากาศที่มักพบเกินมาตรฐานในช่วงหน้าแล้ง ในช่วงปลายปีจนถึงต้นปีของทุกปี โดยเฉพาะในพื้นที่วิกฤต ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน โดยแหล่งกำเนิดหลักมาจากการยานพาหนะ การเผาในที่โล่ง และภาคอุตสาหกรรม

๒. นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง

- ๑) ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ยุทธศาสตร์ด้านที่ ๕ การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
- ๒) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนที่ ๑๘ ประเด็นการเติบโตอย่างยั่งยืน
- ๓) มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ กำหนดให้การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละอองเป็นวาระแห่งชาติ

๓. การดำเนินงาน/ ผลการดำเนินงานที่เป็นรูปธรรม

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ "การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง" โดยการควบคุมการเผาในที่โล่ง การควบคุมการระบายมลพิษจากยานพาหนะ การควบคุมมลพิษจากภาคอุตสาหกรรม รวมถึงการพัฒนาเครื่องมือกลไก เครือข่ายการตรวจวัด องค์ความรู้ นวัตกรรมต่างๆ รวมถึงการแก้ไขปัญหามลพิษหมอกควันข้ามแดน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหายั่งยืนเป็นรูปธรรม และในแต่ละปีได้มีการประเมินและทบทวนการดำเนินงานเพื่อยกระดับมาตรการให้มีความเข้มงวดขึ้น โดยการกำหนดเป็นแผนเฉพาะกิจขึ้นในแต่ละปี โดยในปี ๒๕๖๔ ได้จัดทำและขับเคลื่อนแผนเฉพาะกิจเพื่อการแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง ๑๒ ข้อ ซึ่งคณะรัฐมนตรี มีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ และในปี ๒๕๖๕ ได้มีการจัดทำแผนเฉพาะกิจเพื่อการแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง ปี ๒๕๖๕ ภายใต้แนวคิด "๑ สื่อสาร ๕ ป้องกัน ๓ เผชิญเหตุ"เพื่อรับมือสถานการณ์ฝุ่นละอองปี ๒๕๖๕ โดยคณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบเมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๔ โดยสรุปการดำเนินงานดังนี้

๑. ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการป้องกันและแก้ไขปัญหามลพิษ PM_{2.5} ได้แก่ การพัฒนาระบบคาดการณ์ฝุ่นละอองล่วงหน้า ๗ วัน เพื่อแจ้งเตือนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชน การประยุกต์ใช้ภาพถ่ายดาวเทียมในการรายงานปริมาณฝุ่นละอองเชิงพื้นที่ และการพัฒนาแอปพลิเคชันบริหารจัดการเชื้อเพลิงพร้อมสำหรับการใช้งาน

๒. ปี ๒๕๖๔ การบริหารจัดการเชื้อเพลิงมีการเก็บขนเชื้อเพลิงในพื้นที่ป่ากว่า ๒,๕๐๐ ตัน ซึ่งมากกว่าเป้าหมาย ๒.๕ เท่า (เป้าหมาย ๑,๐๐๐ ตัน) และนำไปใช้ประโยชน์ ซึ่งใน ๒๕๖๕ มีเป้าหมายการเก็บเชื้อเพลิงไม่น้อยกว่า ๓,๐๐๐ ตัน นอกจากนี้ยังให้มีการขยายพื้นที่การบริหารจัดการเชื้อเพลิงให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

๓. เพิ่มความเข้มงวดในการตรวจสอบรถควันดำบูรณาการร่วมกับกรมการขนส่งทางบก สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรุงเทพมหานคร ตรวจวัดควันดำอย่างต่อเนื่อง โดยผลการตรวจวัดควันดำรถบรรทุกและรถโดยสารสะสมตั้งแต่วันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๔-๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕ ตรวจวัดควันดำทั่วประเทศ ๑๑๑,๓๙๘ คัน พบห้ามขั้ ๕๔๑ คัน

๔. สื่อสารประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข้อมูลที่ต้องการแก่ประชาชนในทุกช่องทางเพื่อสร้างความเป็นเอกภาพด้านข้อมูลข่าวสาร ในรูปแบบ One Voice One Team เพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจให้แก่ประชาชนและความเชื่อมั่นแก่ประชาชน โดยในปี ๒๕๖๕ ซึ่งจะเน้นการสื่อสารเชิงบวก ผ่าน ๔ ช่องทางหลักของกรมประชาสัมพันธ์และเครือข่าย เพื่อสื่อสารให้ใกล้ชิดกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ On Air, Online, On Ground และ On influ's รวมถึงแฟนเพจของกรมควบคุมมลพิษ และศูนย์แก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ (ศกพ.)

๕. เจรจาสังสร้างความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งระดับอาเซียน ทวีปเอเชีย และพื้นที่ชายแดน ผ่านกลไกอาเซียน ได้แก่ การขยายแผนการดำเนินงานภายใต้แผนปฏิบัติการเชิงราย ๒๐๑๗ (เพิ่มขึ้นอีก ๕ ปี) และการกำหนดตัวชี้วัดร่วม ASEAN Joint KPI ลดจุดความร้อนในภูมิภาคอาเซียนร้อยละ 60 ภายในปี ๒๕๖๕

๖. ขยายเครือข่ายการติดตามตรวจสอบคุณภาพอากาศเพิ่มอีก ๑๐ จังหวัดในปี ๒๕๖๕ ดังนั้นในปี ๒๕๖๕ จะมีสถานีตรวจวัดคุณภาพอากาศใน ๕๖ จังหวัด และจะขยายให้ครอบคลุมทั่วประเทศภายในปี ๒๕๖๗ โดยจะรายงานแบบ Real-time ผ่านเว็บไซต์และแอปพลิเคชัน Air4Thai

๗. สถานการณ์คุณภาพอากาศในช่วงวิกฤตปี ๒๕๖๔ ดีขึ้นเมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๓ โดยพื้นที่พื้นที่ภาคเหนือ ๑๗ จังหวัด และกรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีจำนวนวันที่เกินมาตรฐานลดลงร้อยละ ๘ และ ๙ ตามลำดับ

๘. จำนวนจุดความร้อนในประเทศไทยปี ๒๕๖๔ ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๕๐

รูปที่ ๑ PM_{2.5}: กทม.และปริมณฑล จำนวนวันที่ PM_{2.5} เกินค่ามาตรฐาน พ.ย.-ก.พ. (วัน)

รูปที่ ๒ PM_{2.5}: ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ จำนวนวันที่ PM_{2.5} เกินค่ามาตรฐาน ม.ค.-พ.ค. (วัน)

รูปที่ ๓ จุดความร้อน (Hotspot) ภาพรวมประเทศไทย ม.ค.-พ.ค. (จุด)

๙. กำหนดเขตควบคุมไฟฟ้า และกำหนดช่วงเวลาห้ามเผาเด็ดขาด ในห้วงวิกฤตไฟฟ้า หมอกควัน และฝุ่นละอองประจำปี ๒๕๖๕ รวมถึง ทส.จัดเตรียมกำลังพลในพื้นที่ ๑๗ จังหวัดภาคเหนือ รวม ๔,๑๕๐ นาย และเครือข่ายแก้ไขปัญหาไฟฟ้า จำนวน ๑,๖๑๕ หมู่บ้าน

๑๐. สถานการณ์คุณภาพอากาศในช่วงวิกฤตปี ๒๕๖๕ ดีขึ้นเมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๔ ดังนี้

- พื้นที่ภาคเหนือ ๑๗ จังหวัด (๑ มกราคม-๗ กุมภาพันธ์)

มีจำนวนวันที่เกินมาตรฐานลดลงร้อยละ ๖๕ (จาก ๓๔ เหลือ ๑๒ วัน)

- กรุงเทพมหานครและปริมณฑล (๑ พฤศจิกายน – ๖ กุมภาพันธ์) มีจำนวนวันที่เกินมาตรฐานลดลงร้อยละ ๖๔ (จาก ๕๐ เหลือ ๑๘ วัน)

๑๑. จำนวนจุดความร้อน ปี ๒๕๖๕ (๑ มกราคม-๖ กุมภาพันธ์) ลดลงเมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๔ ดังนี้

- ประเทศไทย มีจำนวนจุดความร้อนลดลงร้อยละ ๔๑
- พื้นที่ภาคเหนือ ๑๗ จังหวัด มีจำนวนจุดความร้อนลดลงร้อยละ ๕๐ (รูปที่ ๔)

๔. เป้าหมายการดำเนินงานในระยะต่อไป (๒๕๖๕)

ลดจำนวนจุดความร้อนลงร้อยละ ๒๐ เมื่อเทียบกับปี ๒๕๖๔ โดยการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติ "การแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละออง" และแผนเฉพาะกิจเพื่อการแก้ไขปัญหามลพิษด้านฝุ่นละอองปี ๒๕๖๕

๕. ประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ

คุณภาพอากาศในบรรยากาศ และฝุ่นละอองขนาดเล็กไม่เกิน ๒.๕ ไมครอน (PM_{2.5}) อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน เป็นการป้องกันและลดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน

(กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม)